

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dispvitationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Qvibus Vniversa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 2. An liberi actus diuinæ voluntatis addant aliquid in re distinctum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

set quicquid, & quam primum potuisset: neque de multis equalibus & indifferentibus unum, alteri preferuisset, ut in plurimis fecit, & quotiens facit, producendo aut concurrendo, id hoc potius individuum, quam ad aliud planè simile & æquale, ut ad hunc potius ignem, quam ad alium, cum inter hunc & alium, nullus sit ordo prioritatis essentialis, nec quidquam aliud ex parte subiecti aut causa, quod Deum potius ad hunc præ alio determinet.

Porro libertas in nobis duplex est. Vna quoad exercitiū, altera quoad specificationem. Prior est omnino ad agendum, vel non agendum. Secunda est ad agendum vno modo, vel alio opposito, aut diuerso. Ideoque prior dicitur, contradictionis. Secunda, contrarietatis, ad quam pertinet libertas diuersorum actuum tantum disparatorum, ut velle hoc aut illud, qualis est in electione prius mediæ præ alio, inter quæ tamen non est contrarietas, imò nec semper diuersitas specifica, ut hunc equum præ illo eligere ad equitandum.

Vtraque libertas est in Deo. Ab æterno enim ita voluit, ut posset non velle efficaciter quicquam extra se, & ita volebat vnum, ut posset velle aliud diuersum, & posset nolle id quod voluit. Non poterat tamen diuina voluntas manere indeterminata, & determinanda, vel circa aliquot, vel circa omnia obiecta libera, quia immutabilitas diuina excludit mutabilitatem & successione ac variationem internam, non tantum quoad accessum ad decessu alicuius entitatis, sed etiā quoad vsum liberæ determinationis. Deinde id non conuenit Deo, cui non potest deesse vlla conditio, vel dispositio ad determinandū se, siquidem ab æterno nouit omnia perfectissime. Mera autem & pura indifferentia, & indeterminatio sine vllō vſu libertatis, non potest intelligi, nisi in defectu propositionis obiecti, vel conditionis necessariæ. Si enim voluntas haberet omnia necessario ad vsum libertatis, & neque vellet neque nollet, exerceret tamen libertatem contradictionis, abstinendo ab vtroque actu: & si in voluntate est debitum volendi vel nolendi, abſtinentia illa est omiſſio imputabilis. Non repugneret tamen ut Deus ab æterno nec nollet, nec vellet quicquam liberè, sed ab vtroque liberè in æternum abſtineret. Quæ determinatio si esset ipſi Deo ab æterno, maneret quoque in æternum propter immutabilitatem diuinam. Et hoc non esset nolle facere, neque velle non facere, sed simpliciter non velle facere, qui est tertius quidam vſus libertatis. Nam præter hanc determinationem volendi aut nolendi, est alius vſus libertatis, qui est liberè non velle, licet non sit nolle.

Contra id quod diximus, voluntatem diuinā potuisse nihil velle eorum quæ liberè voluit, id est, nihil extra Deum existens, obijci potest primò, quòd, ut habet D. Thomas q. 19. art. 2. in Deo sit verè naturalis inclinatio ad se comunicandum, sicuti est in qualibet re,

Ergo cōtra Dei naturalem inclinationem, esset, si non vellet se communicare. Secundò Deus perfectiùs vult se ipsum, cum non tantum sibi ipsi, sed alijs etiam se vult per communicationem. Tertio velle efficaciter se comunicare, est actio recta & honesta, qua Deus careret, si nihil extra se efficaciter vellet. Ac licet non sit perfectio entitativa, præter diuinam essentiam, est tamè perfectio veluti moralis, id est actio honesta, & decens, beneficentia & liberalitatis, aliarumque virtutum.

Ad primum, dictum est alibi, inclinationem illam non esse aliud quam naturalem aptitudinem se comunicandi, non autem exigentiam, aut tendentiam, cum qua sit inquietudo, vel imperfectio, quousque sit communicatio, quæ tota habet diuinæ libertati. Ad secundum, Respondeo negando id quod assumitur, videlicet ad perfectionem Dei necessarium esse ut velit se comunicare ad extra. Deus enim sufficit sibi ipsi, eiusque perfectio & beatitudo summa, & absolutissima, non pendet ab existentia creaturarum. Quòd, si ex Dei perfectione, vlla esset necessitas efficaciter volendi creaturas, esset ad omnes, quantum & quomodo possibiles sunt, ut se perfectè communicaret, & ex summa communicatione summam suam perfectionem vellet & consequeretur. Ad tertium dicemus infra sect. 4. Interea negari non potest quin talis actio sit honesta & recta: sed non est melior diuina libertate, quam si vellet Deus non ita exercere pro iure suo, non esset vlla indecencia. Nam sicut potuit Deus velle se plus comunicare, quam de facto communicauerit, & decreet eius bonitatem ac liberalitatem communicare se plus in infinitum, quam se communicauerit: neque tamen vlla est indecencia in Deo quòd non velit amplius se communicare: sic &c. Denique tota hæc reſtitudo, & honestas actus liberi, est in Deo, & esset, secundum entitatem realem, licet Deus nihil vellet: quoad rationem verò aut tendentiam liberam quam addit, continetur eminenter in perfectione diuina necessaria.

SECTIO II.

Aut liberi actus diuina voluntati addam aliquid in re distinctum à Deo?

Respondeo actus diuinæ voluntatis, seu necessarios, seu liberos, nihil in re distinctum addere. Cuius ratio summa est, quia substantia diuina est infinita simpliciter, & infinitæ entitatis, Deo per se sufficiens ut habeat rationem cuiuscunque actus, & cuiuscunque perfectionis, sine vllō superaddito à parte rei distincto, ut patet ex dictis de attributis in communi disp. 3. & disp. 4. sect. 1. de simplicitate Dei. Ut autem breuiter occurramus difficultatibus circa liberos actus,

Libertas est duplex, quoad exercitiū, & quoad specificationem.

3. Libertas est in Deo.

Inclinatio quam Deus habet ad se comunicandum, non obſtatur eius

Notandum est primò voluntatem nostram, dum producit actus, sequi ad illos producendos exercet, esse suum exercitium, absque accessione vllius alterius realitatis. Licet enim actus ipsi qui producuntur, sint aliquid reale adiunctum: tamen principium ipsum ad illos producendos se exercens, & conferens vim suam, non habet aliquid in re distinctum intermedium, sed ipsum per se est suum exercitium actuum absque realitate intermedia adiuncta: abiretur enim in infinitum, si inter ipsum & effectum deberet esse distinctum intermedium, per modum exercitii & vsus suæ virtutis. Et licet diuina voluntas non pari omnino ratione se habeat, atque voluntas nostra: tamen hæc consideratio valet ad ostendendum quòd aliquid possit habere notam rationem & exercitium per se, absque realitate ipsi adiuncta. Idque multò magis elucet in actu puræ omissionis, vbi datur exercitium libertatis sine vlla realitate, ne quidem ex parte actus, voluntati superaddita. Vnde non erit difficile perscrutari sententias de Dei maiestate vt decet, entitatem diuinam sufficere vt absque distincta realitate superaddita possit esse volitio aut nolitio cuiuscunque obiecti.

7. **Voluntas Dei se habet ad obiecta, vt nota ad actus.**
 Secundo considerandum est actum diuinæ voluntatis se habere quodammodo ad obiecta libera, vt voluntas nostra se habet ad liberos actus, in eo quòd sicut voluntas nostra, eadem in se mouens intrinsecè, sine vlla mutatione vel additione reali intra seipsam facta, exercet actum vel non exercet, & exercet hunc actum aut illius oppositum: sic actus diuinus, idem quoad realem entitatem, potest obiectum velle, aut non velle, aut nolle; & velle hoc aut illius oppositum: aded vt actualis illa & perfectissima entitas, quæ in Deo est velle, comparanda est, non cum actibus nostris libere, sed cum nostra potius voluntate: quia sic se habet quodammodo ad obiecta libera, vt voluntas nostra ad suos actus liberos. Nec mirum esse debet Deum per pauciora facere, quod nos per plura, vel modo quodam excellentissimo exercere, quod nos sine imperfectione non possumus. Est quidem discrimen inter voluntatem nostram, & actum Dei liberum, quòd voluntas nostra recipit in se actum quem exercet: Dei vero actus non recipit in se obiectum, in quod liberè tendit. Verùm voluntas nostra non est libera formaliter, quia recipit actum, sed quia illum exercet cum potestate ad oppositum. Ac si per impossibile exerceret non recipiendo, poneretque in alio; non desineret esse libera, si illum exerceret cum potestate indifferenti ad non ponendum. Cui autem diuina voluntas liberè volendo non egeat alia entitate, vel actu distincto, neque illum admittat, ratio est quia est infinita simpliciter, & infinitum velle, per se sufficiens ad omnia sine vl-

lius rei additione, habensque quicquid ad omnem actualitatem volendi necessarium est.

Tertio considerandum est, in Dei voluntate liberè se exercente intelligendam esse determinationem, & velut applicationem ad vnum oppositorum: sed nullo modo in re distinctam ab illa. Et fatendum est quòd voluntas diuina non sit determinata ad multa, eo modo quo posset per se solam & à se esse determinata: & contra, quòd ad multa determinata sit, volendo, aut nolendo, aut non volendo efficaciter, circa quæ poterat aliter se habere, & non esse ita determinata. Sed hæc omnia per purum vsum, similem exercitio voluntatis creatæ, sine accessu vel decessu entitatis distinctæ, ob rationem suprâ dictam. Tametsi vsus vere realis est. Nam Deus verè & à parte rei vult quæcunque liberè vult, sicut verè & à parte rei cognoscit intussecè, quæcunque contingenter cognoscit.

Quarto denique considerandum est res ipsas creatas seipsis esse sufficientes ad se habendum diuersimodè sine accessu nouæ entitatis, aut entitatis quomodocunque distinctæ à parte rei. Suppono enim id quòd alibi fusè probandum erit, modos intrinsecos se habendi non distinguere realiter, aut ex natura rei, id est, vt loquuntur aliqui, distinctione reali: sed esse res ipsasmet, quæ seipsis formaliter sunt extensa, vbiata, durantes, motæ localiter, seu locum successiue mutant, & alijs modis intrinsecè se habentes. Quod de motu locali, & de vbi intrinseco probabimus infra in tract. de Angelis: de alijs verò in tractatu de Incarnatione disput. 5. sect. 3. & sequentibus. Vnde mirus mirum videri debet, quòd voluntas diuina, infinito perfecta, sit seipsa sufficiens vt seipsa formaliter realiter velit, quidquid contingenter & liberè vult, absque accessu vllius entitatis aut entitaturæ distinctæ à parte rei, per quam Deus intrinsecè & formaliter constitutum volens. Idemque dico de scientia contingente, respectu intellectus diuini, qui pariter, ob suam perfectionem infinitam, Deo sufficit ad sciendum quidquid contingenter scit, sine accessu vllius distincti quo formaliter & intrinsecè constituitur sciens. Ac sicut ex parte creaturæ eadem res est, quæ est possibilis, antequam existat, & actu est, quando existit, habens tantum diuersum veluti statum & modum se habendi: sic ex parte Dei idem actus intellectus, & voluntatis, qui est essentialiter sentia, & volitio, seu amor omnium bonorum possibilium, odiumque & nolitio malorum: est per simplicem modificationem scientia contingens, & volitio libera eorundem obiectorum vt actu existentium, vel extitutorum.

Obijciatur præcipue: Ea quorum vnum potest esse, non existente alio, distinguuntur à parte rei. Atqui voluntas diuina potuit esse, non existente actu libero, pura;

Bb 2

8. Est in illa libera determinatio

creaturæ seipsis variè modificanti formaliter.

Disput. 12. sect. 6. Num. 60. & 199.

TINO
US
part
MI
U.

volendi creare mundum, aut saluandi Petrum. Ergo voluntas diuina distinguitur à parte rei ab illo actu libero. Ergo per illum actum liberum accedit Deo aliquid intrinsecum in re distinctum. Nam actus ille Deo intrinsecus est, vt ostendimus sect. sequenti.

Soluitur obiectio.

Respondetur, vbi est simplex modificatio, seu res seipsa realiter se habens, non est vnus & aliud: neque esse duo, quorum vnus possit esse sine alio: sed esse vnus tantum taliter se habens per se formaliter realiter, & non per formam vllò modo distinctam in re. Quod in multis euidenter probari puto ijs argumentis quæ afferemus locis supra citatis, præcipue in disputat. 5. de Incarnatione. Quare huiusmodi rei simpliciter modificata non verè conuenit quod dicitur in maiori propositione, *Ea quorum vnus potest esse non existente alio.* Neque enim ibi sunt ea, id est, duo, quorum vnus possit esse sine alio: sed est tantum vnus quid, ita se habens formaliter realiter per suam propriam entitatem. Argumentum autem propositum non est in forma. Nam in minori subsumendum erat: *sed voluntas diuina & actus Dei liber sunt ea quorum vnus potest esse, non existente alio.* Quæ minor falsa est, quia actus liber nihil est aliud, quam ipsa voluntas simpliciter modificata, & per seipsam formaliter realiter in se habens circa obiectum quod liberè vult. Cùm autem dicitur in minori argumenti propositi ab Adversarijs, male subsumpra: *Atqui voluntas diuina potuit esse non existente actu libero:* abstracta illa, ad vitandum errorem, sunt resoluenda per concreta, in hunc modum: Potuit esse voluntas diuina, & non taliter se habere vt se habuit circa mundi creationem, aut Petri salutem: concedo. Potuit esse non existente aliqua forma distincta, aut entitativa, quæ sit actus liber volendi mundum creare, vel Petrum saluare, nego. Eodemque modo respondendum est his & similibus propositionibus, quæ formantur de modis: Potest esse quantitas sine extensione: Potest esse res sine duratione: Potest esse corpus sine hoc vbi intrinseco, &c. Debent, inquam, hæc abstracta, quæ improprie vsurpantur in tali materia, resolui per concreta: Potest esse quantitas, & non taliter se habere vt sit extensa, id est, habeat partes extra partes in ordine ad locum. Potest esse res, & non permanere in esse. Potest esse corpus, & non implere seipso, hoc spatium, cui per seipsum realiter formaliter præsens est: est enim impossibile vt sit præsens formaliter per aliquid à se distinctum: sicut est impossibile vt existat formaliter per aliquid à se distinctum. Quidquid enim aliud, quomodocunque distinctum, ponatur in spatio: non est corpus illi spatio præsens, si ipsum in illo non est. Si autem corpus in illo est, est illi præsens, circum-

scripto quocunque alio quomodocunque distincto. Quare euidenter superflua est entitas, aut entitativa, vel modus in re distinctus, vt per illum fiat formaliter præsens. Quo eodem argumento, cum proportionem applicato, demonstratur euidenter esse impossibile rem vllam existere formaliter per existentiam à se distinctam.

SECTIO III.

An actus liberi addant aliquam perfectionem Deo in respectu ad rationem saltem distinctam?

IN hac grauissima difficultate varæ sunt Theologorum sententiæ. Prima est Capreoli in 1. sententiarum, distinct. 45. quæst. 1. articulo 2. Ferrariensis 1. contra Gentes, capit. 75. & 76. Molina quæst. 19. articulo 2. disput. 2. Bannis, & Cumel. ad eandem quæstionem articulo 2. Barthol. Medina, Syluestri, & aliorum Thomistarum, affirmantium actus liberos nihil addere diuinæ voluntati, aut volitioni necessariæ, nisi rationem rationis ad obiectum, in quod liberè tendit. Quæ opinio si proprie loquatur de relatione rationis, id est, de figmento intellectus concipientis esse relationem, quæ nec est, nec esse potest, velique Deum constitui formaliter liberè volentem per huiusmodi figmentum, est planè improbabilis. Etenim Deus verè à parte rei, & nullo figente intellectu, voluit liberè ab æterno, quocunque voluit. Estque euidenter impossibile Deum constitui volentem vitaliter & realiter (sicut verè vitaliter & realiter vult) per merum figmentum rationis, id est, per id, quod neque est, neque esse potest, sed concipitur quasi esset. Deinde ab æterno Deus voluit quidquid liberè voluit. Non fuit autem ab æterno intellectus vllus creatus qui relationem illam rationis fabricaret. Deus quoque non fingit entia rationis, sed nunquodque cognoscit sicuti est. Cùmque cognoscit, se liberè velle, ratione prius est liberè velle, quàm cognosci: aut saltem est ratio diuersum, neque formaliter constituitur liberè volens per hoc quod cognoscit se liberè velle. Cùm denique voluntas Dei libera & efficax sit causa rerum, sue immediata, vt aliqui volunt, sine potius mediante omnipotentia quam applicata: impossibile est, actum illum liberum, esse merum figmentum rationis: quia figmentum rationis, quod verè nihil est, & neque est, neque esse potest, non potest esse vera & realis causa alicuius rei. Sin autem Actores istius sententiæ aliquid aliud intelligunt, quàm ens rationis proprie dictum,